

ΕΠΕΙΓΟΝ

17 Οκτωβρίου 2012

Αριθμ. Πρωτ.: 157002/36520/2012

Πληροφορίες: κα Αγγελική Σαλαμαλίκη (τηλ.:2131306629) ,
κα Καλλιόπη Λυκοβαρδή (τηλ.:2131306619)

ΓΕΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
Κύριο Δημήτριο Καλογερόπουλο
Κατεχάκη 56
11525 Αθήνα

Αξιότιμε κύριε Γενικό Γραμματέα,

Με την υπ. αριθμ. Φ. 157002/12 αναφορά του κ. Στυλιανού Καλαμιώτη, προέδρου του Πολιτιστικού Συλλόγου Ρομ «ΕΛΠΙΔΑ» τέθηκε υπόψη της Αρχής το πρόβλημα που αντιμετωπίζει σημαντικός αριθμός οικογενειών ελλήνων τσιγγάνων που διαβιούν επί μακρόν στην περιοχή Πεύκο Πολίτη, πίσω ακριβώς από τη στάση Νομισματοκοπείο του ΜΕΤΡΟ, λόγω επικείμενης άμεσης κατεδάφισης των οικιών τους.

Ειδικότερα, με την αναφορά ο νόμιμος εκπρόσωπος του Συλλόγου έθεσε υπόψη μας ότι την 9.9.2012 κοινοποιήθηκε σε διαμένοντες στην περιοχή η υπ. αριθμ. Φ. 244/3823/2012 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία αφορά την εκτέλεση κατεδάφισης των οικιών τους. Με την αναφορά τους οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται α) ότι διαβιούν πάνω από 40 έτη στην περιοχή β) ότι δεν υπάρχει καμμία υπόδειξη έστω και για την προσωρινή μετεγκατάσταση των διαβιούντων, γεγονός που θα προκαλέσει αιφνιδίως σημαντικό αριθμό αστέγων και γ)ότι το σύνολο των περιουσιακών τους στοιχείων (προσωπικών και οικιακών αντικειμένων) βρίσκονται στις οικίες τους χωρίς να υπάρχει καμμία δυνατότητα μεταφοράς τους σε κάποιο άλλο σημείο.

Όπως ασφαλώς γνωρίζετε, από την πλευρά των θιγόμενων Ρομά έχουν ήδη προβληθεί αντιρρήσεις που αφορούν, σύμφωνα με τις οικείες αιτήσεις τους, πλημμέλειες της διαδικασίας που ακολουθήθηκε πριν την έκδοση της οικείας απόφασης κατεδάφισης και ζητήματα διαδικαστικών εγγυήσεων μιας δίκαιης δίκης. Τα ζητήματα αυτά αποτελούν αντικείμενο δικαστικής διερεύνησης στο πλαίσιο αίτησης ακύρωσης, αλλά και σχετικής αίτησης αναστολής εκτέλεσης κατά της ως άνω απόφασης του Γενικού Γραμματέα. Ο Συνήγορος του Πολίτη περιορίζοντας επομένως την παρέμβασή του σε πεδίο που δεν

σχετίζεται με την εκκρεμή ενώπιον δικαστηρίου υπόθεση και εξετάζοντας την αναφορά στο πλαίσιο της κατά τον ν.3094/2003 αρμοδιότητάς του, σας επισημαίνει τα εξής:

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ασχοληθεί εκτενώς στο παρελθόν με το ζήτημα της αυθαίρετης εγκατάστασης τσιγγάνων στον οικισμό της περιοχής όπισθεν του Νομισματοκοπείου στο Χαλάνδρι. Η παρέμβασή του προκλήθηκε σε συνέχεια σειράς αναφορών που δέχτηκε από ιδιοκτήτες ακινήτων στα οποία είχαν εγκατασταθεί τσιγγάνοι. Ήδη από το 2001, στις οικείες παρεμβάσεις προς όλους τους αρμόδιους τότε φορείς (Δήμαρχο, Νομάρχη, Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας), ο Συνήγορος του Πολίτη είχε καταγράψει με πλήρη τεκμηρίωση την απροθυμία ή αδράνεια των αρμόδιων φορέων να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα και είχε επισημάνει με έμφαση την υποχρέωση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών να συνδράμουν και να συντονίσουν τις ενέργειές τους, προκειμένου να διασφαλιστεί άμεσα : α) η απόδοση της χρήσης των ιδιοκτησιών που έχουν καταληφθεί αυθαίρετως στους ιδιώτες στους οποίους ανήκουν και β) η μετεγκατάσταση των επί μακρόν διαβιούντων στην περιοχή τσιγγάνων.

Το γεγονός ότι μέχρι σήμερα, και για διάστημα μεγαλύτερο της δεκαετίας από τις αρχικές παρεμβάσεις της Αρχής, καμμία πρόοδος δεν έχει επέλθει στο ζήτημα, καθιστά σαφές ότι η συνέχιση της αυθαίρετης κατάληψης ιδιωτικών ακινήτων συνδέεται αιτιωδώς με σοβαρότατες διαχρονικές παραλείψεις, τόσο του ίδιου του Δήμου Χαλανδρίου, όσο και των λοιπών εμπλεκόμενων δημοσίων αρχών να μεριμνήσουν κατά λόγο αρμοδιότητας για την μετεγκατάσταση του πληθυσμού αυτού σε κατάλληλο χώρο, διασφαλίζοντας παράλληλα και επιλύοντας οριστικά το πρόβλημα της παρεμπόδισης των ιδιοκτητών ως προς την απόλαυση δικαιωμάτων επί της περιουσίας τους.

Οι ως άνω διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, οι οποίες μάλιστα είχαν περιληφθεί σε σειρά εγγράφων προς τις αρμόδιες τότε υπηρεσίες, αξιοποιήθηκαν από τους ίδιους τους προσφεύγοντες στο πλαίσιο αγωγής αποζημίωσης που κατέθεσαν σε βάρος του ελληνικού δημοσίου. Τις διαπιστώσεις αυτές τις επικαλείται και τις συνεκτιμά επίσης, και το δικαστήριο στο σκεπτικό της σχετικής απόφασης υπ' αριθμ. 642/2011 του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών. Με την απόφαση αυτή το ελληνικό δημόσιο και ο Δήμος Χαλανδρίου καταδικάστηκαν σε αποζημίωση των ιδιοκτητών με βάση τις σχετικές για την αστική ευθύνη του κράτους διατάξεις (άρθρα 105 και 106 του Εισ Ν ΑΚ). Στην ως άνω απόφαση διαπιστώθηκε, ειδικότερα, ότι *«...τα όργανα των εναγομένων αδράνησαν επί μακρό να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για τον καθορισμό των κατάλληλων χώρων στέγασης των πληθυσμών Ρομά και περαιτέρω επέδειξαν με τη συμπεριφορά τους καθυστέρηση που υπερβαίνει τον εύλογο χρόνο για την αποδέσμευση των ακινήτων των εναγόντων και την μετεγκατάσταση των πληθυσμών Ρομά σε νομίμως οριοθετημένες περιοχές»*. Το δικαστήριο κατέληξε στην κρίση αυτή επικαλούμενο και τις εκ του νόμου (ΚΥΑ Γ/Π /23641, ΦΕΚ 973 Β' 2003) υποχρεώσεις του Ελληνικού Δημοσίου και του Δήμου Χαλανδρίου, ως εναγομένων, να

καθορίσουν κατάλληλο χώρο εγκατάστασης των Ρομά και να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα έργα υποδομής για την υγιεινή διαβίωση κλπ.

Από το περιεχόμενο της ως άνω δικαστικής απόφασης και σε συνδυασμό με την εφαρμοστέα ως άνω ΚΥΑ, προκύπτει με σαφήνεια η άρρηκτη σχέση μεταξύ δύο υποχρεώσεων του κράτους και των οργάνων του: α) αποδέσμευση και απόδοση των ακινήτων στους ιδιοκτήτες τους και β) μετεγκατάσταση των διαβιούντων Ρομά σε νομίμως οριοθετημένες περιοχές. Περαιτέρω, καθίσταται σαφές ότι η υλοποίηση της μιας υποχρέωσης προϋποθέτει την εκπλήρωση της άλλης. Η επικείμενη δε εκτέλεση των κατεδαφίσεων βάσει της ανωτέρω απόφασης του Γ. Γρ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης καθιστά επιτακτική και την άμεση εξεύρεση και οργάνωση χώρου μετεγκατάστασης.

Η διαπιστωμένη στο παρελθόν δυσχέρεια (προσχηματική ή αντικειμενική) των δημόσιων φορέων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, ιδίως ως προς την ανεύρεση κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασης, δεν μπορεί να εξακολουθήσει να προβάλλεται ως λόγος για τη διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης. Αντιστοίχως όμως, η μακρά επίγνωση των όποιων δυσχερειών, αφενός δεν μπορεί να προβάλλεται ως λόγος για περαιτέρω καθυστερήσεις, αφετέρου δε δεν μπορεί να προβληθεί ως νόμιμος λόγος για την αποσύνδεση της μιας υποχρέωσης (ελεύθερη απόδοση των ακινήτων) από την άλλη (μετεγκατάσταση), με την επίκληση της ανάγκης άμεσης αντιμετώπισης του προβλήματος.

Η εύλογη αγανάκτηση των ιδιωτών λόγω της μακράς αποστέρησης ενός συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματός τους, το οποίο διεκδικούν επίμονα έναντι κάθε αρμόδιας αρχής χωρίς κανένα από αποτέλεσμα, ευχερώς μπορεί να στραφεί με ιδιαίτερη ένταση έναντι εξαθλιωμένων και κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων, στοχοποιώντας τους ως τους μόνους υπεύθυνους. Μολονότι το καθήκον και, συνεπώς και η ευθύνη, επίλυσης του προβλήματος δεν μπορεί παρά να αφορά αποκλειστικά τα αρμόδια όργανα του κράτους, η διαρκής χρονική μετάθεση της επίλυσης του προβλήματος οξύνει την αντιπαράθεση μεταξύ ομάδων του πληθυσμού και διαμορφώνει σταδιακά την –ασφαλώς εσφαλμένη– εντύπωση ότι η επίλυση του προβλήματος εναπόκειται πλέον στην αυτοδικία των μερών ή τυχόν υποστηρικτών τους. Το ενδεχόμενο εμπέδωσης μιας τέτοιας αντίληψης, αναμένεται να έχει προφανείς επιπτώσεις στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και ειρήνης, αλλά και στο κύρος και την αξιοπιστία της δράσης των οργάνων του κράτους, αλλά και του κράτους δικαίου εν γένει.

Υπό το βάρος αυτής της πίεσης ωστόσο, το ενδεχόμενο βίαιης αποβολής των Ρομά της περιοχής χωρίς καμμία μέριμνα για τη μετεγκατάστασή τους, δεν μπορεί να αποτελεί τη λύση του προβλήματος. Στην περίπτωση αυτή, η πολιτεία απλώς μεταθέτει το πρόβλημα, χωρίς να το επιλύει, επιδεικνύοντας συμπεριφορά που δεν συνάδει με την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και αξίας σε ομάδα εξαθλιωμένων και κοινωνικά αποκλεισμένων συμπολιτών μας οι οποίοι μάλιστα εμφανίζουν συγκεκριμένα φυλετικά χαρακτηριστικά. Αυτό το ενδεχόμενο, πέρα από παραβιάσεις συνταγματικών δικαιωμάτων των ίδιων των Ρομά,

συνιστά και παραβίαση διεθνών υποχρεώσεων της χώρας, όπως αυτές εξειδικεύονται σε σειρά διεθνών κειμένων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το ενδεχόμενο αυτό, είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσει σειρά αντιδράσεων από διεθνείς φορείς επιφορτισμένους με την παρακολούθηση των υποχρεώσεων της χώρας, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη διάκρισης λόγω φυλετικής καταγωγής (Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή) και ενδέχεται να εκθέσει τη χώρα διεθνώς σε ένα ευαίσθητο πεδίο προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ενόψει αυτών, αξιότιμε κύριε Γενικό Γραμματέα, παρακαλούμε για τις απόψεις σας. Ειδικότερα, παρακαλούμε να μας γνωρίσετε τα αποτελέσματα των ενεργειών σας για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των ως άνω υποχρεώσεων του κράτους, την ανταπόκριση των υπηρεσιών στις ενέργειές σας αυτές, την πρόοδο των εργασιών της αρμόδιας Επιτροπής που έχει συσταθεί για την ανεύρεση κατάλληλου χώρου μετεγκατάστασης, καθώς και την τυχόν εμπλοκή για την οποία ο Συνήγορος του Πολίτη θα μπορούσε να συνδράμει προκειμένου να προχωρήσει η διαδικασία.

Βέβαιοι για την ειλικρινή διάθεση συνεργασίας σας με σκοπό την αντιμετώπιση αυτού το σοβαρού ζητήματος, αναμένουμε την ανταπόκρισή σας και είμαστε στη διάθεσή σας προκειμένου να παράσχουμε οποιαδήποτε συνδρομή.

Επισημαίνουμε ότι ανάλογο έγγραφο της Αρχής έχει αποσταλεί στον κ. Γ. Γραμματέα Δημόσιας Περιουσίας, το οποίο σας κοινοποιείται.

Με τιμή

Βασίλης Καρύδης Ιωάννης Π. Σαγιάς
Βοηθοί Συνήγοροι του Πολίτη

Κοινοποίηση:

Γεν. Γραμματεία Πρωθυπουργού
Γραφείο Διοίκησης και Οργάνωσης
Κτίριο Βουλής

Υπουργείο Οικονομικών
Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Περιουσίας
Καραγιώργη Σερβίας 8
101 84 Αθήνα

Καλαμιώτη Στυλιανό
Ίριδος και Σαρανταπόρου
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ - Πεύκο Πολίτη